DOMSTOLENS DOM (femte afdeling)
11. november 1986 *

I sag 313/85,

angående en anmodning, som Belgiens cour de cassation i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

SpA Iveco Fiat, italiensk selskab med hjemsted i Torino (Italien),

mod

Van Hool NV, belgisk selskab med hjemsted i Koningshooikt-Lier (Belgien),

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 17 i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT L 299, s. 32),

har

DOMSTOLEN (femte afdeling),

sammensat af afdelingsformanden Y. Galmot, dommerne F. Schockweiler, U. Everling, R. Joliet og J. C. Moitinho de Almeida,

generaladvokat: J. L. da Cruz Vilaça
justitssekretær: fuldmægtig D. Louterman

efter at der er afgivet indlæg af:

— SpA Iveco Fiat, kassationsappellant, ved advokaterne M. Willemart og F. X. Dorlodot, for så vidt angår skriftvekslingen, og advokat J. Lambers, Bruxelles, for så vidt angår den mundtlige forhandling,

* Processprog: Nederlandsk.

— Van Hool NV, kassationsindstævnt, ved advokat A. de Caluwé, Bruxelles,

— Det forenede Kongeriges regering, ved B. E. McHenry, Treasury Solicitor's Department, for så vidt angår skriftvekslingen,

— Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved H. Van Lier, Kommissionens juridiske tjeneste;

på grundlag af retsmøderapporten og efter mundtlig forhandling den 10. juli 1986,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 7. oktober 1986,

afsagt følgende

DOM

1 Ved kendelse af 4. oktober 1985, indgået til Domstolen den 18. oktober 1985, har Belgiens cour de cassation i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (herefter benævnt »konventionen«), stillet et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af konventionens artikel 17.

2 Spørgsmålet er blevet rejst under en sag mellem det italienske selskab Iveco Fiat SpA og det belgiske selskab Van Hool NV vedrørende gyldigheden af en værnetingsklausul, der er indeholdt i en skriftlig kontrakt om eneforhandling, der bestemte, at forlængelse af kontrakten alene kunne ske skriftligt, men som efter at være udløbet fortsatte med at udgøre retsgrundlaget for kontraktsforholdet, der fortsat bestod mellem parterne, selv om der ikke var sket nogen skriftlig forlængelse.

3 Belgiens cour de cassation, som sagen er indbragt for, har udsat den og forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er det for at opfylde artikel 17 i konventionen af 27. september 1968 tilstrækkeligt, at der foreligger en skriftlig aftale, som indeholder en værnetingsklausul, når henses til, at aftalen, skønt den var udløbet, og kravet om, at den kun kunne forlænges ved skriftlig aftale, ikke var opfyldt, fortsat dannede retsgrundlag for parternes videreførelse af kontraktsforholdet?«

4 Vedrørende sagens faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb, samt de indlæg, der er indgivet i medfør af artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for Domstolen, henvises til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende, såfremt det på de enkelte punkter er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

5 Der skal for nærmere at afgrænse spørgsmålet mindes om, at det krav om skriftlig form, der er opstillet i konventionens artikel 17 som betingelse for gyldigheden af en værnetingsklausul, alene har til formål at sikre, at aftalen mellem parterne rent faktisk er indgået, og at pålægge den nationale dommer en pligt til at undersøge, om værnetingsaftalen faktisk har været genstand for parternes samstemmende vilje, som skal være udtrykt klart og præcist (dom af 14. december 1976, Salotti, sag 24/76, Sml. s. 1831, og dom af 14. december 1976, Segoura, sag 25/76, Sml. s. 1851).

6 Ved besvarelsen af det spørgsmål, som den nationale ret har rejst, skal der foretages en sondring mellem to forskellige situationer.

7 Hvis den lov, der finder anvendelse, giver adgang til forlængelse af den oprindelige kontrakt, uden at det udtrykkeligt hjemlede formkrav om skriftlighed behøver at være opfyldt, er parterne fortsat bundet af samtlige vilkår i kontrakten, herunder værnetingsklausulen, i henseende til hvilken deres samtykke skal fremgå utvetydigt i den form, der er foreskrevet i artikel 17.

8 Hvis det derimod ifølge den lov, der finder anvendelse, gælder, at den oprindelige kontrakt ikke kan forlænges, medmindre forlængelsen sker skriftligt, skal det undersøges, hvorvidt værnetingsklausulen — i det omfang den udgør en del af en helhed af stiltiende forlængede vilkår i en tidligere indgået, nu udløbet skriftlig kontrakt, som fortsat har udgjort retsgrundlaget for kontraktsforholdet, som er opretholdt mellem parterne — opfylder betingelserne i artikel 17.

9 Det fremgår af Domstolens praksis, at i tilfælde, hvor der foreligger en mundtlig værnetingsaftale, er betingelserne i artikel 17 opfyldt, dersom en skriftlig bekræftelse af denne aftale fra en af parternes side er blevet modtaget af den anden, der ikke har gjort indsigelse imod den inden for rimelig tid (dom af 11. juli 1985, Berghoefer, sag 221/84, Sml. s. 2699). Følgelig gælder det, at dersom en værnetingsklausul er indeholdt i en udløbet skriftlig kontrakt — der stiltiende forlænges, og som fortsat udgør retsgrundlaget for kontraktsforholdet, der er opretholdt mellem parterne — er dette kun tilstrækkeligt til at opfylde formkravene i artikel 17, såfremt en af parterne skriftligt har bekræftet værnetingsklausulen eller alle de bestemmelser, som klausulen udgør en del af, uden at den anden part, der har modtaget denne bekræftelse, har modsat sig den.

10 Følgelig må det spørgsmål, der er stillet af Belgiens cour de cassation, besvares med, at artikel 17 i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, skal fortolkes således, at såfremt en skriftlig aftale, som indeholder en værnetingsklausul, og som ifølge sit indhold kun kan forlænges ved skriftlig aftale, er udløbet, men fortsat udgør retsgrundlaget for kontraktsforholdet mellem parterne, opfylder klausulen de i bestemmelsen fastsatte formkrav, hvis parterne efter gældende lovgivning gyldigt kan forlænge den oprindelige aftale, uden at dette skal ske skriftligt, eller hvis en af parterne i modsat fald skriftligt bekræfter værnetingsklausulen eller alle de bestemmelser, som stiltiende videreføres, og som blandt andet omfatter denne klausul, uden at den anden part, som har modtaget bekræftelsen, gør indsigelser.

Sagens omkostninger

11 De udgifter, der er afholdt af Det forenede Kongeriges regering og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (femte afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Belgiens cour de Cassation ved kendelse af 4. oktober 1985, for ret:

Artikel 17 i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, skal fortolkes således, at såfremt en skriftlig aftale, som indeholder en værnetingsklausul, og som ifølge sit indhold kun kan forlænges ved skriftlig aftale, er udløbet, men fortsat udgør retsgrundlaget for kontraktsforholdet mellem parterne, opfylder klausulen de i bestemmelsen fastsatte formkrav, hvis parterne efter gældende lovgivning gyldigt kan forlænge den oprindelige aftale, uden at dette skal ske skriftligt, eller hvis en af parterne i modsat fald skriftligt bekræfter værnetingsklausulen eller alle de bestemmelser, som stiltiende videreføres, og som blandt andet omfatter denne klausul, uden at den anden part, som har modtaget bekræftelsen, gør indsigelser.

Galmot Schockweiler

Everling Joliet Moitinho de Almeida

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 11. november 1986.

P. Heim
Justitssekretær

Y. Galmot
Formand for femte afdeling